

Leefbaar Europa

EERST MENSELIJKHEID, DÀN POLITIEK

De nieuwe loot aan het Nederlandse partijwezen, de sinds kort landelijk werkzame partij Leefbaar Europa, laat meteen door de naam duidelijk zien dat wij sterk gericht zijn én op Europa én op Nederland binnen Europa.

Wij presenteren ons als een partij die uitgaat van een duidelijke beginselverklaring en bestemd is voor de gewone man en vrouw, een partij die vooral wil streven naar een meer menselijk leefklimaat in Nederland en in heel Europa, in eerste instantie in de landen die aangesloten zijn bij de Europese Unie (verder te noemen: EU). Daar waar “de politiek” een doel op zichzelf is geworden en politici en regeringen veel met zichzelf bezig zijn en het feitelijke en het gevoelscontact met de gewone burger onderdrukt is geraakt, is het hoog tijd voor verbetering.

Ons motto is daarom: eerst menselijkheid, daarna politiek. Politiek die steeds teruggrijpt op wat de menselijkheid vraagt.

De term “een meer menselijk leefklimaat” is kenmerkend zowel voor L.E. als geheel als voor de concrete L.E.-programmapunten.

Het woord “leefbaar” is als het ware op onze huid geschreven, maar wijst niet op een of ander verband met andere partijen die ook het woord “leefbaar” in hun naam hebben opgenomen.

CONCRETE PROGRAMMAPUNTEN: VOORAF

Wij hebben gekozen voor een niet al te omvangrijk aantal punten, waarbij het tot stand brengen van een meer menselijk leefklimaat in de ruimste zin van het woord voorop staat. Waar ons programma in totaal een 25 pagina’s beslaat hebben we een keuze gemaakt voor een aantal punten “in de eerste lijn”, de meer aansprekende zaken. Deze vindt u ook onder de button van het programma op de website. Vanuit diesamenvatting kunt u doorschakelen naar de gewone tekst van ieder punt zoals hij in het programma is opgenomen.

In een later stadium zal de snel wassende stroom A- en B-leden op democratische wijze hun mening kunnen uiten over deze en andere programmapunten.

Bij de presentatie van ons programma spelen

- enkele andere factoren een rol.
- a. Omdat L.E. nog niet in enig Nederlands bestuurlijk lichaam is vertegenwoordigd en met name nog geen zetels heeft in de Tweede Kamer, hebben wij nog geen mogelijkheid gehad ons gezicht te laten zien en ons geluid te laten horen wat betreft ons eigenland. Vanzelfsprekend zullen wij dus in dit programma ook typisch 'eigenlandse' punten naar voren brengen. Alhoewel gevestigde partijen als bij koor roepen: praat alleen maar over Europa-zaken, zal niemand ons weerhouden ons eigen (misschien soms eigenwijze) standpunt naar voren te brengen. Sterker nog: het gaat juist eerst over wat Nederland belangrijk vindt, leg die standpunten waar mogelijk niet 100% vast, en ga dan in "debat" maar liever nog in dialoog met "Europa".
- b. Het heeft ons inziens geen zin een nieuwe politieke partij op te starten, als deze nieuwe partij - in casu: L.E. - niet een nieuw, uniek karakter heeft en geen partijprogramma-punten heeft die afwijken van wat oudere broers en zussen in de politieke arena in hun partijprogramma's uitdragen. Wat structuur betreft wijkt L.E. af van alle andere partijen doordat wij een niet aan religie, kerkgemeenschap, geloofsovertuiging, maatschappelijke stroming e.d. gebonden partij zijn, maar wel een concreet en duidelijk uitgangspunt hebben in de beginselverklaring van L.E.
- c. Vanzelfsprekend maken wij hiermee een zekere keuze wat betreft achterban, die op de L.E. zal stemmen. Maar het is natuurlijk een illusie om te denken dat je zo goed als heel de Nederlandse burgerij achter je zou kunnen krijgen. Juist door heel concreet een bepaald publiek aan te spreken, heb je de meeste kans om in korte tijd tot een grote aanhang te komen. Onze aandacht en activiteit zullen bijzonder gaan naar allen die op een of andere manier achtergesteld worden, extra zorg nodig hebben e.d.. Dege-
nen die in de maatschappij van vandaag de dag (nog) niet mondig genoeg zijn om voor

hun eigen belangen op te komen. Wat dat betreft spreken we van win-win-win. Daar waar onderhandeld wordt zitten degenen over wie het gaat (dat kunnen ook de die-
ren zijn bijvoorbeeld) vaak bepaald niet zelf aan de onderhandelingstafel en zijn afhankelijk van wat anderen voor hen binnen halen.

- d. L.E. heeft medewerkers met goede politieke ervaring en inzichten, maar beschikt nog niet over een wetenschappelijk bureau om alle actiepunten, plannen, wensen e.d. wetenschappelijk goed te onderzoeken. Alle programmapunten - vooral met een sterk innoverend karakter - kunnen daarom later nog onderzocht en eventueel bijgesteld worden. Wel willen we vast uitspreken dat we een grote plaats zullen toekennen aan "gezond verstand".

Wat staat ons concreet voor ogen? Daarvoor gaat nu naar het programma. Uw suggesties blijven ten allen tijde welkom.

HET PROGRAMMA VAN LEEFBAAR EUROPA VOOR DE EUROPESE VERKIEZINGEN OP 10 JUNI 2004

Het programma kent op 6 thema's, die ieder bestaan uit een aantal onderdelen.

De thema's zijn de volgende:

1. Nederland en de Europese Unie
 2. Democratie, waarden, innovatie
 3. Economie en duurzaamheid
 4. Evenwaardigheid, de samenleving, bevolkingsgroepen
 5. Defensie, buitenlands beleid, bestrijding van terrorisme en van "errorisme"
 6. Immigratie, integratie, ontwikkelingshulp
- Uit het programma zijn een aantal speerpunten gekozen. De volgorde is afgeleid vanuit het programma maar geeft niet een prioriteit aan:
1. Geen Verenigde Staten van Europa en geen Europese president. Eerst zou er minstens een werkelijke en levende democratie moeten zijn. We zijn tegen een aantal principes in de Grondwet (beter te noemen: verdrag ter voorbereiding van een grondwet). (1.2).
 2. Goed samenwerken met de nieuw in de EU

- toegetreten landen, niet alleen naar geld kijken. (1.3)
3. Verbetering van de democratie, in Nederland en Europees. (2.1)
 4. Verbeteren van bureaucratie. Innovatie in overheid en bedrijfsleven. (2.3)
 5. Krachtig bevorderen van een goed doorstromen van zo schoon mogelijk verkeer als voorwaarde voor economische groei en meer werkverschaffing. (3.4)
 6. Verscheidenheid zowel als eenheid in de samenleving. Niet van bovenaf, vanaf de (EU) politiek, eenheid in de samenleving voorop stellen en alleen daarbinnen verscheidenheid. (4.3)
 7. Geen “islamisering” van de westerse samenleving, eerst dialoog en als dat niet helpt handhaving van normen. (4.5)
 8. Verbeteren van de situatie van ouderen. (4.6)
 9. Voorwaarden voorafgaand aan een gemeenschappelijk EU-defensiebeleid. (5.1)
 10. Vredesvoorstel voor Israël en de Palestijnen. De essentie van dit doorbraakvoorstel is dat beide landen “opdracht krijgen” dat zij Vergeving en Verzoening moeten gaan beoefenen mits zij de (financiële) steun van het buitenland, oost en west, willen blijven behouden. (5.2)
 11. Strijd tegen terrorisme en tegen “errorisme”, de nalatigheid door de welvarende landen t.o.v. de Derde Wereld. (5.3)
 12. Een basis uitgangspunt voorafgaand aan immigratie, ontwikkelingshulp en integratie. De essentie is om bij immigratie te stellen dat je eerste taak als mens ligt in het opbouwen van het land waar je vandaan komt, ook als dat moeilijk is. Dit standpunt ondersteunen wij vervolgens door meer effectieve en creatieve hulp aan de landen. (6.1)
- 1. Nederland en de Europese Unie**
- 1.1. Maak duidelijk wat het Nederlandse belang is. Maar denk ook Europees. Ga daarmee naar Brussel. Kom op voor de Nederlandse belangen, en vecht ervoor om tot nog betere standpunten en besluiten te komen door als landen samen je economische en

- menselijke capaciteiten in te zetten.
- 1.2 Een Verenigde Staten van Europa met een President of iets vergelijkbaars willen we niet, zeker voorlopig niet: eerst meer en betere democratie. De huidige Grondwet/het verdrag wijzen we af.

Er zou eerst een werkelijke en waarden-volle democratie voorgeleefd moeten worden. Het is niet voldoende als daarbij aangeboden wordt om geleidelijk aan ook te gaan zorgen voor een goede Europese democratie.

We zijn vóór samenwerkende evenwaardige landen, een levendige relatie in wederzijdse afhankelijkheid, geleid door een (ver)bindende ambitie: een economisch, sociaal en ecologisch gezonde toekomst, voor burgers, voor landen, voor regio's, en voor Europa. Dat is een dynamische uitdaging. Een samenwerking op maat is de eerste behoefte. Een democratie met “meeste stemmen gelden” is niet genoeg. De EU is op zich oké, maar kan en moet beter. Een statische structuur met een president past niet bij de huidige tijd.

Een eventuele Europese grondwet moet openlijk rusten op (overeenkomsten in) waarden: joodse, christelijke, islamitische en humanistische. Laat verlangen naar eenheid niet overheersen, maar laat de essenties van alle vier afzonderlijk zien. Neem ook de waarden op van hen die vinden dat er juist geen waarden in moeten staan.

Uitgangspunt voor waarden is “leven en werken in evenwaardigheid en respect”. Het gaat om waarden die voor en door burgers van Europa als belangrijk, acceptabel en zinvol worden ervaren. Europese waarden, die ons wellicht onderscheiden van Amerikaanse, of Arabische, of Oosterse, of Afrikaanse.

Als voorbeeld op mondiaal niveau kan de “Earth Charter” dienen, zie daarvoor www.earthcharter.org, op die website kunt u de Nederlandse versie kiezen. Duurzaamheid staat daarin centraal, met ook respect voor de economie.
 - 1.3. Goed samen-werken met de nieuw toege-

treden EU-landen. Een belangrijk thema: wat kunnen we van elkaar leren?

Het beginnen van nieuwe bedrijven is zeer belangrijk voor de groei van nieuwe werkgelegenheid. Op Europees niveau wordt dat gestimuleerd met opleiding, vereenvoudiging van regels en makkelijker financieren. De Minister van Economische Zaken van Slovenië, Mevrouw Tea Petrin, vulde dit op de Ondernemersdag van de EU in Brussel op 2 maart 2004 aan met het onderwerp Gezinswaarden, Family Values. Zolang er in het gezin gewaarschuwd wordt om niet te veel risico te nemen, wat hoort bij het voor jezelf beginnen, is er een diepe en onzichtbare barrière naar ondernemerschap en bedrijvigheid. Onbewust denk je een andere kant uit. Wat daarom helpt is moed om nieuwe dingen te starten en vol te houden. Ook het herwaarderen van je behoeften aan zekerheid en geld helpt. Als je achter iets staat dan lukt het je beter. Het kan trendy worden om mee te bouwen aan de economie en genoeg te nemen met een bescheidener inkomen.

Interessant is om te zien dat zo'n niet-materieel/waarden voorbeeld wordt aangedragen uit één van de nieuw toetredende landen.

Leefbaar Europa vraagt de toetreders, die materiële waarden (geld) zullen gaan krijgen in de EU, hun immateriële waarden te gaan delen met de oude EU-landen. We zijn er zeker van dat de gewone mensen in de toetreders tijdens de koude oorlog en het bewind van het communisme allerlei kwaliteiten hebben ontwikkeld om de samenleving, de cultuur, de omgang onder elkaar, in tijden van financiële schaarste toch menselijk te laten zijn.

Het klinkt misschien paradoxaal, maar deze mensen hebben risico's leren lopen juist zonder markt mechanisme. In deze landen, waar onderlinge competitie en het vergaren van rijkdom vaak was uitgesloten zijn mensen "naar binnen gegroeid": poëzie en kunst, vriendschap en liefde, introspectie, ondergronds verzet, dát werden hun

expansiemogelijkheden. Wij kunnen over en weer van elkaar leren. Wij vragen hun deze kwaliteiten ook in te brengen in de Europese overlegstructuren. Ook kunnen er uitwisselingsseminars komen. Op dit moment hebben wij niet zomaar concrete voorbeelden bij de hand. Die komen eraan.

Op zich is Leefbaar Europa het ermee eens dat er geleidelijkheid is aangebracht wat betreft het in Nederland komen werken door mensen uit de nieuwe EU-landen. Te snel veel mensen die voor lagere lonen willen werken kan de arbeidsmarkt hier ontregelen. L. E. werkt aan het helder maken van ons standpunt, op korte termijn.

Aan de andere kant zien we wél opeens Nederlandse bedrijven (en uit de andere oude EU-landen) die alle kansen proberen te pakken in de nieuwe toetreders. Is er wel nagedacht wat dat voor de mensen aldáár betekent? Kunnen hun bedrijven daar tegenop concurreren als Europese bedrijven in hun land goedkoop komen produceren? L. E. heeft hierop nog niet een pasklaar antwoord. We werken eraan.

1.4. Toetreding van Turkije, en daarna de verdere toekomst.

Leefbaar Europa is voor toetreding van Turkije als aan alle eisen voldaan is en ook aan de eisen van Mensenrechtenorganisaties.

Wij zijn niet bang voor een te grote toestroom van mensen uit Turkije. Als de welvaart in landen verbeterd trekken mensen minder snel weg, en gaan mensen die al in het buitenland zijn vaak weer terug. Wel zal er aan het begin van de toetredingsperiode een soort dosering gewenst zijn als ook beschreven is bij de toetreding van de 10 nieuwe EU-landen op 1 mei 2004.

Tegelijk is duidelijk dat Turkije voor een klein deel op Europees grondgebied ligt. We denken aan een soort verhouding waarin Turkije gaat meedoen. Je kunt denken aan de verhouding van het Europese en het Aziatische deel voor wat betreft bevolkingsaantal, nationaal inkomen, vierkante kilometers. We kunnen proberen of hieruit een

soort verhoudingsgetal en groeitraject is af te leiden waarin Turkije meer en meer gaat meedoen in de financiële ondersteuning vanuit de EU.

Dit is niet bedoeld om Turkije op afstand te houden. Het is met het oog op de geografische realiteit in Europa.

L.E. is ervan op de hoogte dat er ook in de Arabische wereld een verlangen is om tot een groepering zoals de EU te komen. We beseffen dat dit niet van vandaag op morgen gerealiseerd zal zijn. Door nu met Turkije genuanceerde afspraken te maken kan ook gekeken worden naar de plannen aldaar voor een Arabische Unie, in hoeverre Turkije daar wellicht ook een verbindende rol zou kunnen vervullen.

Met dit programmapunt loopt L.E. wellicht (ver) vooruit op waar andere politieke leiders op dit moment mee bezig zijn. Wij beseffen dat er nog grote verschillen zijn tussen Westerse en Islamitische/Arabische landen, meent L.E. toch dat we een visie moeten ontwikkelen op de toekomst. Samen met haar beginselverklaring gericht op meer menselijkheid in de politiek en andere programmapunten (waarin L.E. schrijft over errorisme en terrorisme, het niet forceren tot een EU-eenheid, de waarschuwingen tegen een ongewenste Islamisering van de wereld, de punten over immigratie, ontwikkelingshulp en integratie), doen we met als aanleiding de toetreding van Turkije hier bovendien een aanzet tot samenwerking met de aangrenzende Aziatische en Afrikaanse landen.

1.5. Vóór transparantie en tegen (stille) fraude. L.E. presenteert in mei gedetailleerde duidelijkheid over hoe de beslisprocedures van de EU nu zijn en waar verbetering, denkend vanuit de bevolking, noodzakelijk is. Daarin onderscheiden we ons van alle andere partijen.

1.6. Lokaal en regionaal bestuur.

Aandacht juist voor de gewóne mensen. Ook van onderop organiseren. In een groter en onoverzichtelijker wordend Europa, wint het zogenaamde Europa van de regio's

en het Europa van gemeentes aan belang. Hier leven mensen, werken en studeren zij, worden sociale en milieuregels toegepast, voelen we de effecten van open grenzen.

Het beginsel van subsidiariteit moet niet bij de nationale staat beginnen, maar bij de gemeente en de provincie. We brengen de activiteiten van een stad en het stadsbestuur in kaart en geven aan op welk niveau al deze zaken in het dagelijks leven plaatsvinden, op welk niveau ze geregeld worden en op welk niveau de beslissingen genomen worden (deelgemeente, stad, provincie, nationaal, "Brussel"). En hoe die beslissingen dan weer doorwerken naar beneden tot in het dagelijks leven van de burgers.

Eén van de aspecten is bijvoorbeeld hoe we omgaan met evenwaardigheid (zie het hoofdpunt in dit programma) van alle mensen: opdat iedereen tot een menswaardig bestaan kan komen. De toon van het beleid zal daarbij niet "straffend" zijn maar opbouwend en stimulerend. Dat vraagt zeker een duidelijke participatie en zelfwerkzaamheid van mensen maar nu eens zonder meteen met straffen en sancties te gaan dreigen.

1.7. Vitale dorpen in Europa.

Onder dit programmapunt plaatsen we de "Verantwoording" uit het boek over de kring van Vitale Dorpen in Europa. Vanuit dorpen kan veel inspiratie komen, die wij hard nodig hebben in het groter groeiende Europa. Twaalf Europese dorpen zijn lid. In Nederland is dat Wijk aan Zee. Ieder jaar is een dorp het Culturele dorp van het Jaar. Hun website heet www.cultural-villages.com, Vaclav Havel zei hierover: "Het idee van mensen van het platteland, waar zij in Europa ook mogen wonen om samen te werken is een inspiratie voor velen". De President van Griekenland is Patroon van de Cultural villages of Europe. Hier komt de tekst uit het boek:

"Het idee ontstond op twee plaatsen in Europa. Het was als iets eenmaligs bedoeld. Maar het ontwikkelde zich verder. Er ontstond een kring van dorpen die zich Cultu-

rele Dorpen van Europa noemde. Niet omdat daar zoveel beroemde kunstenaars wonen maar omdat zij beseften dat de actieve cultuurbeoefening voor hen toch wel heel belangrijk was. De wereld van de dorpen is immers een mensenwereld waar mensen met elkaar omgaan, soms tegen wil en dank. En de wereld van de cultuur levert bruikbare vormen aan voor die omgang.

Sinds 1999 zijn er twaalf Europese dorpen direct bij het initiatief betrokken. Zij hebben er behoefte aan om hun ideeën te ventileren. Anderen kunnen er zo hun voordeel mee doen en mogelijk kan het bijdragen aan wat meer bewegingsruimte voor dorpen om de dingen te doen op een manier die daar past.

Een interessante ontdekking was de Europese gezindheid onder de dorpen. Tijdens de vele bezoeken die heel verschillende dorpen ondertussen aan elkaar hebben afgelegd bleek een buitengewoon grote interesse voor elkaar. En ondanks de barrière van elf verschillende talen, ontwikkelde zich een grote mate van begrip. De grote maatschappij bestaat uit een heel groot aantal kleine elementen. De kwaliteit van die kleine elementen is van cruciaal belang voor de kwaliteit van het geheel en dat kan niet in alles van buiten worden aangestuurd.

Leefbaar Europa hoorde dat in het Culturele dorp van het jaar 2004, het eiland Paxos in Griekenland, er een wezenlijk zoet water probleem is. Zoet water maken uit zee-water is complex en duur was de mening. Onmiddellijk kon Leefbaar Europa contact leggen met onze man uit Curaçao: daar is al veel ervaring hiermee opgedaan en het blijkt betaalbaar!

1.8. Engels.

L.E. is er voor om op termijn Engels als voertaal te gebruiken. We denken aan omstreeks 2012, eerder als het kan. Tegen die tijd verwachten we dat het Engels voldoende in de wereld is geaccepteerd. L.E. is de mening toegedaan: laat iedereen, in heel de wereld, naast zijn eigen moedertaal

ook het Engels leren. Misschien is dat al zo in de hele wereld, dat is ons op dit moment niet bekend.

Daarnaast zijn we ervoor dat binnen landen gewoon de nationale politiek wordt gevolgd van het ruimte maken voor dialecten en talen waar men dat wenst. Het is ook nog eens heel leuk en inspirerend om in een ander land te komen waar je de taal niet kent.

Er moet vroegtijdig gestart worden met het opvangen van werkgelegenheidsproblemen voor hen die in de vertalingsbranche werken.

Daarnaast zijn we er ook van op de hoogte dat vertalen per computer meer en meer in opkomst is. Er zullen vertaalchips komen, wie weet gaat men die nog wel eens in telefoons of videofoons inbouwen, met tekst ter controle onderaan in beeld. Zodra daarover meer duidelijkheid is wordt dit verwerkt in ons beleid.

We gaan ervan uit dat het toch praktisch zal blijven om voor een algemene voertaal te kiezen voor de menselijke communicatie, in te voeren op een realistische termijn.

1.9. Straatsburg.

Leefbaar Europa is er voor om op termijn de vergaderingen van het Europees Parlement te concentreren in Brussel. Voor Straatsburg zal compensatie gecreëerd worden.

Wellicht kan er in Straatsburg een Europees Cultuurpark gevestigd worden. We gaan even door op deze gedachte. Zoals Nederland het Openluchtmuseum in Arnhem heeft kan Straatsburg een Europese versie krijgen. Een eigen soort van cultuur-pretpark, waar volwassen en kinderen ervaringen kunnen opdoen alsof ze in al de EU-landen zijn, in het verleden spelend, zowel als in de actualiteit. Dit park "Eurostras" wordt uiteraard gecreëerd door middel van sponsoring door de Europese Unie. Zo kan er vervangende werkgelegenheid gecreëerd worden voor de mensen van Straatsburg. Misschien kan er iets verbindends gemaakt aan beide oevers van de ri-

vier de Rijn: in Frankrijk en in Duitsland.
 1.10. Houdt nationale culturen levend.
 Zonder door te schieten in nationalisme.

2. Democratie, waarden, innovatie

2.1. Verbeteren van de democratie.

In Nederland en elders raken democratieën uitgehold, ze raken leeg, ze raken moe, ze raken aan het eind van hun Latijn, ze hebben nieuwe inspiratie nodig.

Het is niet zo dat alle burgers werkelijk meebeslissen. Leiders zetten met onder andere effectieve communicatiestrategieën op zijn minst voor een deel de democratie naar de hand. Ook al doordat Kabinetten in veel landen alleen een beperkt aantal partijen, de regeringspartijen, bevatten. Als je daar nuchter naar kijkt, los van hoe een en ander historisch gegroeid is, is dat in feite een ongelofelijk vreemde situatie.

L.E. pakt een van de laatste politiek taboe's aan: we durven met kritiek te komen op de democratie. Niet omdat we naar een dictatuur willen maar omdat we vooruit willen. Op 10 mei 2004 heeft Leefbaar Europa de discussie ter verbetering van de Democratie gestart, in Nederland, in Europa en mondiaal.

Al in 1995 is L.E.-oprichter Abraham de Kruijff daarover wereldwijd in gesprek gegaan. In Wenen, met de leider van de International Atomic Energy Agency, Mr. El Baradei. In de Verenigde Staten, bij toonaangevende leiders, onder andere met een "rechterhand" van toenmalig Vice-president Al Gore in de gebouwen van het Witte Huis. In een korte ontmoeting aan het eind van een conferentie met World Bank President James Wolfensohn is het internationale manuscript van het boek aan hem overhandigd. Er was een uitgebreid gesprek met een Assistant to the Board in de Federal Reserve Board, en een korte ontmoeting met Mr. Alan Greenspan zelf. Er waren diverse ontmoetingen met maatschappij-socioloog Amitai Etzioni, eerst in Washington tijdens zijn driedaagse White House Conference on Character Education met

onder andere als spreker Vice-president Al Gore, en later in zijn conferentie over Diversity Within Unity in Brussel. (Daar heeft De Kruijff benadrukt dat Diversity within Unity niet een juist begrip is. Op zijn persoonlijke website spreekt Etzioni nu van Diversity/Unity. Dit wordt elders in een programmapunt van Leefbaar Europa genoemd).

Nu start Leefbaar Europa de discussie in Nederland ook in de media door middel van een Persconferentie.

Deze oprichter van L.E. publiceerde in juni 1994 een boek wat nieuwe mogelijkheden voor de democratie geeft. Er hebben 42 beroemde en gewone mensen aan meegeschreven. Vele (top)leiders in Nederland en ook daarbuiten weten hier vanaf. Ook gewone mensen, studenten, directies van bedrijven en ministeries, en wetenschappers, hebben kennis genomen van dit werk en een aantal van hen hebben de bijbehorende workshop gedaan. Ook elders in de wereld is dit concept gepresenteerd. Het omvat verbeteringen aan de democratie, stelt waarden centraal, maakt ze toepasbaar, en bepleit het mede van onderaf organiseren. Over normen ging het toen nog niet. Dat is een onderwerp dat vanaf de tweede helft van de negentiger jaren ook steeds meer in de belangstelling is gekomen.

Ook dit boek biedt natuurlijk niet alle antwoorden waar onze tijd om vraagt, maar het zet wel een stap. Het noemt in de titel het woord ecocratie: economie, ecologie, sociale duurzaamheid, waarden, en het omgaan met "cratie", autoriteit. Het gaat er niet om het woord democratie te vervangen door ecocratie. Er was iemand die dacht dat het woord ecocratie alleen over ecologie gaat, maar het woord economie begint ook met eco.

In de huidige tijd leven we meer in een egocratie dan in een democratie. Waar we ook veel van kunnen leren is de sociocratie waar Gerard Endenburg aan werkt.

In de huidige tijd accepteert bij wijze van spreken "niemand" meer autoriteit van bui-

tenaf, en toch heb je “iets” nodig in de samenleving wat helpt bij het aanbrengen van ordening. Waarden, op een open en goede manier gebruikt, in combinatie met normen en de handhaving daarvan, kunnen de relatie tussen mensen en groepen inspireren en geleiden.

Waarden, die als levenskunsten gepresenteerd worden. Niet waarden die opgelegd worden.

De discussie over waarden in Nederland komt tot nu toe nog niet verder dan praten over, en we zien helaas nog geen signalen dat dat aan het veranderen is. Vooral de Overheid (en dat zijn we ook zelf) pakt niet door. Er is voorbeeldgedrag nodig: menselijkheid, de gewone mensen centraal, ook van onderaf de samenleving besturen, dichtbij de harten van de gewone mensen staan. Zij die niet voldoende voor zichzelf kunnen opkomen zijn nog steeds het kind van de rekening. Jongeren die tijdelijk in gevangnissen worden opgesloten omdat er voor hen geen ruimte is. Iedereen zal toegeven dat dat een uitwas was. Het heeft ook ons echt geraakt.

Op dit moment zien we van de overheid ingewikkelde voorstellen om structuren te wijzigen, anders te stemmen, de burgemeester zelf te kiezen, een burgermeester die een soort leider van een stad moet worden. Volgens ons zijn dat niet de zaken waar werkelijk behoefte aan is. Het gaat om een andere invulling van leiderschap.

Het onderwerp democratie is een onderwerp wat elders verder zal worden besproken. We hebben ervaren dat er tot nu toe weinig gretigheid is bij deskundigen in Nederland en internationaal om werkelijk over verbeteringen in democratie te praten: altijd hoor je dat de democratie toch maar het beste is wat er is. En dat is maar tot op zekere hoogte waar.

2.2. Bureaucratie en innovatie in overheid en bedrijfsleven.

Ook de bureaucratie is een fenomeen dat de samenleving zorgen baart. L.E. heeft uitgebreide expertise op het terrein van inno-

vatie, werkprocesverbetering, het praktisch inrichten van organisaties, het verwijderen van onnodige regels en ICT. De innovatie is niet alleen ICT-technisch maar ook op de samenleving gericht. De werkwijze die L.E. gebruikt om op creatieve wijze tot oplossingen te komen voor uiteenlopende vraagstukken is voor iedereen vrij beschikbaar.

We hebben rechtstreeks contact met het Innovatieplatform dat door Premier Balkenende is opgericht. Leefbaar Europa wil daar meer aan bijdragen. Door tijdgebrek is dat op dit moment niet mogelijk.

3. Economie en duurzaamheid

3.1. "Betere economie", in plaats van nieuwe economie.

Opdracht aan de Nederlandse en Europese economen: ontwikkel een economie waar het betrekken van alle mensen centraal staat en niet het optimaliseren van winst en kosten. De economie mag niet als wezenlijk doel hebben het bezuinigen op menselijke arbeid. Een uitdaging. Vandaag lijkt dat futuristisch, maar veel dingen die vandaag gewoon zijn, zijn begonnen als creatieve ideeën.

3.2. Structuurfondsen, en de nettobijdrage van Nederland aan de EU.

L.E. is, even kort door de bocht gezegd, voor beperken en opnieuw richten van de Structuurfondsen. Op dit moment gaan wij daar niet verder op in. Wel is van het grootste belang om eventuele afschaffingen van financiële steun op een respectvolle wijze te doen. Zeer veel mensen in Europa verdienen hun brood in bedrijfstakken die door de Fondsen jarenlang gesteund zijn. Dat kun je niet maar zo maar omgooien. L.E. denkt aan tien- of twaalfjarenplannen om de mensen de gelegenheid te geven om een andere en eventueel nieuw richting in hun leven te kiezen.

Een opmerking nog: het is een goed idee om ons niet door hebzucht te laten leiden. Er zijn discussies dat Nederland een veel te grote nettobetaler aan de EU is. Dat gaat

in totaal om 3 miljard euro. Dat lijkt heel veel en dat is het ook. Maar ook is het maar E180 per Nederlandse inwoner per jaar, 50 eurocent per dag om zo te zeggen. Dat is niet het bedrag wat we zouden willen verminderen, maar dat is de hele 3 miljard euro die we netto betalen. Minstens zo belangrijk, belangrijker eigenlijk, is om dat geld goed te besteden, dat de projecten effectief geleid worden, dat het geld niet in de verkeerde zakken komt. Tegen deze problemen belijden de huidige Nederlandse politieke leiders eigenlijk niet meer dan lippen dienst.

3.3. Duurzaamheid.

Men zegt dat de burger het milieu en duurzaamheid niet meer zo belangrijk vindt. Dat geloven wij niet. Als je de burger een lijstje laat zien met onderwerpen als veiligheid en zorg erop dan zal hij die wellicht voorrang geven. Maar hij wil ook duurzaamheid (en zelfs: al zou de burger het niet willen: het is toch noodzakelijk). Wij willen dat de politiek ernst maakt met duurzaamheid: ecologisch, sociaal en economisch. Daarbij gaan we er bepaald niet van uit dat duurzaamheid altijd veel geld moet kosten - het kan zichzelf terugverdienen, het gaat om creativiteit en wil. Onder het onderwerp Verkeer noemen we daarvan een enkel voorbeeldje. Milieuvriendelijke technologie is al winstgevend. België heeft besloten zelf en voorlopig maar alleen aan Kyoto te gaan voldoen en niet op Europa te wachten. Zo'n besluit wil L.E. ook voor Nederland.

3.4. Goede doorstroming van schoon verkeer is in het belang van de Nederlandse werkgelegenheid in Europees verband.

De Nederlandse samenleving heeft werk nodig. Om aantrekkelijk te zijn als vestigingsland moet je goed doorstromend verkeer hebben.

L.E. wil naar gratis openbaar vervoer voor woon-werkverkeer (België weet hoe je dat moet financieren) en maximaal gebruik van zuinige en schone (hybride: heeft een benzinemotor en een electromotor, hij laadt zijn accu's zelf op en hoeft niet aan het stop-

contact) auto's.

Die auto's zijn er al een paar jaar: meteen verplicht stellen voor ALLE overheden, behalve daar waar puur snelle auto's nodig zijn. Niet altijd maar eenzijdig de traditionele economische markten blijven beschermen. L.E. zelf beschikt over een Toyota Prius. Zo'n auto is in zijn klasse veel comfortabeler en stiller dan een gewone auto, en heeft prestaties die maar een klein beetje minder zijn dan al die auto's die tegenwoordig 180 en meer zouden kunnen rijden. Ook is zo'n auto nog goedkoper in aanschaf, omdat de fabrikant de nieuwe technologie wil stimuleren en de Nederlandse overheid minder belasting heft (voor zolang dat duurt, we hebben ervaring hoe de huidige overheden met dat soort dingen omgaan). Waterstof auto's laten veel langer op zich wachten en problemen zijn de prijs en het inrichten van de speciale tankstations.

Maak dubbeldekssnelwegen waar noodzakelijk, zorg voor betere benutting van het bestaande wegennet (daarvoor zijn bij deskundigen veel ideeën in omloop) en zorg voor parkeermogelijkheden aan de rand van steden en goed openbaar vervoer. Niet helemaal alles hoeft in één keer: kies een gedegen maar toch ook creatieve wijze van financieren. Het punt van de hybride auto's levert juist goed op.

Daarnaast presenteerden we al vele jaren geleden het voorstel voor banenruil en huizenruil: mensen die vergelijkbaar werk doen in vergelegen steden kunnen via tweeën driehoeksruil baan of huis ruilen. De overheid kan dat stimuleren met specifiek verlagen van de overdrachtsbelasting op de aankoop van een huis en met een fiscale premie voor de werkgever voor de kosten van het inwerken van een nieuwe medewerker.

3.5. Rem de klimaatverandering.

De gevolgen komen vooral neer op de armeren en de gewone mensen in alle landen. Dat is fout. Laten zij geen aanleiding hebben om in rijke landen en streken verhaal te komen halen. We vragen een aansprekend bedrijf een

- kantoor van hen maximaal/optimaal op duurzame energie te laten draaien als een voor iedereen zichtbaar proefproject van het realiseren van winst én principe's.
- 3.6. Europese aanbestedingen.
Bedrijven en overheden kiezen soms voor grote (en dure) leveranciers, waarbij Europese aanbestedingen nodig zijn, terwijl er kleine bedrijven zijn die betere kwaliteit leveren, praktischer zijn en soms veel goedkoper.
Die kleine bedrijven worden echter gepasseerd, men doet zaken met bepaalde "circels" van mensen, om onduidelijke redenen. Als het om de kwetsbaarheid gaat, wat te doen als de persoon van het kleinere bedrijf "onder de tram komt", dan is daarvoor op maat een oplossing te creëren, door versneld te werken aan kennisoverdracht. Het lijkt erop dat hier geld verspild wordt, of dat er althans een niet voldoende open concurrentie plaats vindt. Hier is geld te besparen en Leefbaar Europa maakt dit punt tot een politiek punt.
- 3.7. Regionalisering naast mondialisering.
Laat niet te veel werkgelegenheid wegvloeien naar andere landen.
- 3.8. Commercie
Wees bewust van de gejaagdheid van de samenleving en hoe de economie onze zintuigen beïnvloedt en programmeert. Kies meer voor menselijkheid en respect.
- 3.9. Niet-westerse economieën kunnen snel gaan groeien.
Kies voor samenwerken, met diezelfde (verbindende) ambitie als hiervoor aangeduid. Kies voor een Nederlandse (soms kun je niet maar gewoon op Europa wachten) en een Europese bijdrage aan zo'n toekomst op globale schaal.
- 3.10. Minimaliseer schulden van ontwikkelingslanden.
Daar waar dit voor de mensen in de rijke landen eigenlijk geen persoonlijk effect heeft, anders dan het boekhoudkundig doorhalen van schulden.
4. Evenwaardigheid, de samenleving, bevolkingsgroepen.
- 4.1. Evenwaardigheid: ieder mens is evenveel waard. We gebruiken het woord "evenwaardig" liever dan het woord "gelijkwaardig". Gelijkwaardig suggereert een beetje dat mensen gelijk zouden zijn.
- 4.2. Polarisatie tussen bevolkingsgroepen.
Momenteel zien we polarisatie tussen bevolkingsgroepen, niet alleen in Nederland. De manier waarop landelijke overheden over mensen praten veroorzaakt juist dat men de hakken in het zand zet. Mensen gaan zich daardoor op zichzelf terug trekken en vanuit de verdediging werken. De overheid moet voorbeeldgedrag zien en laten wat vrede en samenwerking voor heb betekent, Ga naar de mensen toe, doe samen dingen, ga samen naar de Dictator in Soedan, ga samen de straat op tegen de misstanden in Irak, Israël en Palestina. Politici zitten echter vast in hun manier van denken en doen en het niet kiezen voor menselijke wil. Men blijft vastzitten in politieke wil en ziet niet dat het juist hun eigen menselijke wil tot verbetering is die ontbreekt, waardoor zij blijven hangen in debatteren.
- 4.3. Verscheidenheid (diversiteit) zowel als Eenheid, in Nederland en in Europa.
Diversiteit, verscheidenheid, verschillen in culturen binnen staten, waar het kan. Eenheid waar noodzakelijk. Dit punt is al even aangevoerd onder het onderwerp verbetering van de Democratie.
Ga creatief en actief met dat beginsel om. "Ook de minister-president gaat er eens een taal bijleren".
In Nederland spraken we tot voor kort over Eenheid in Verscheidenheid. De huidige Nederlandse en Europese leiders willen dat omdraaien: zij willen naar Verscheidenheid binnen Eenheid. Dus eenheid eerst. Dit is een gevoelig thema dat elders verder zal worden uitgewerkt. De leiders refereren aan het werk van de Amerikaanse maatschappij-socioloog Etzioni. Volgens Leefbaar Europa wordt zijn werk door de Europese leiders

niet voldoende goed geïnterpreteerd.

L.E. wijst de de Europese grondwet af. Daarin staat onder andere dat: “de Europese burgers vastbesloten zijn steeds hechter verenigd, vorm te geven aan hun gemeenschappelijke lotsbestemming”.

Dat gaat ons veel te ver. Dit is een doelstelling die veel verder gaat dan alleen politiek: dit is gewoon religieus van aard. Welk paradijs op aarde staat de opstellers voor ogen? Juist in religies zijn er verlangens naar eenheid. Het woord religie komt van het Latijnse “religare” dat verbinden betekent. De kunst is omdat nou juist NIET op te leggen, daar kwamen (godsdienst) oorlogen van. Van religie naar relatie is de noodzakelijke stap: niet geforceerd verbinden maar de kwaliteit van relatie zichtbaar maken. En dan kan er verbinding komen, soms meer naar elkaar, soms minder naar elkaar. Relatie tussen mensen binnen staten, tussen staten, tussen mensen in verschillende staten, en voor wie daar in gelooft ook tussen mens en Schepper.

Natuurlijk willen we als L.E. samenwerken en goed ook, maar door de bestuurders wordt de burgers iets in de mond gelegd wat we niet willen. In het voormalige Joegoslavië, in de voormalige Sovjet-Unie en in het voormalige Tsjecho-Slowakije hebben we gezien dat je volkeren juist niet te veel op elkaar moet duwen. Ook al zou een bepaalde huidige generatie bestuurders dat wél willen. We leven niet meer in de 19e of de 20e eeuw. Nogmaals: samenwerken, Ja, maar dan wel goed. Een Europese Federatie zou L.E. alleen willen als eerst werkelijke Europese democratie gerealiseerd is.

4.4. De hoofddoekjesdiscussie.

Het dragen van een hoofddoekje is voortgekomen uit het verlangen vanuit het Islamitische geloof om als vrouw aan mannen geen aanstoot te geven.

Waar je dit kunt zien als een soort tegenwicht tegen de maatschappij waar het bloot je van de “bil” boards op elke straathoek toejuicht, vinden wij eigenlijk ook wel dat de overmaat aan sexattracties in de maat-

schappij en op de tv wat minder zou mogen.

Daarom stellen wij het volgende voor. Met als aanleiding de discussie over het dragen van hoofddoekjes en andere religieuze symbolen in openbare functies gaan wij een respectvolle maatschappelijke discussie stimuleren over publieke sexuitingen. Wij gaan peilen hoe dat is. Over twee jaar zetten we het onderwerp opnieuw op de agenda. Misschien is er dan iets ten goede veranderd en heeft deze groep islamitische vrouwen dan minder behoefte om zich op deze wijze te onderscheiden.

4.5. Tegen Islamisering van de samenleving.

In de eerste plaats willen wij uitspreken dat Kerk en Staat gescheiden zijn. In de huidige tijd is er echter veel (zelfs dramatische) wisselwerking van bepaalde stromingen in de Islam, misschien moet je zeggen: van mensen en groepen die zich Islam noemen, met de wereldsamenleving. Daarom werken we dit punt ook enigszins uit in het programma van L.E.

We roepen in herinnering dat Christenen eeuwen geleden ook de wereld zijn overgetrokken om mensen het evangelie te brengen. Ook nu gebeurt dat nog, het is ook een opdracht vanuit het geloof. Bij de Islam is dat in principe iets vergelijkbaars.

Er waren destijds “Christenen” die wilden dat mensen zich koste wat koste bekeerden: niet goedschiks dan kwaadschiks. “Christenen” hebben zelfs christenen uitgemoord. Het militante in het Christendom is gelukkig grotendeels voorbij. We schrijven “grotendeels”, omdat in bepaalde streken in de wereld er toch nog afschuwelijke gewelddadigheden tussen Christenen en andere bevolkingsgroepen plaats vinden. We gaan op dit moment niet in op de vraag wie daaraan de schuldigen zijn.

Daar waar Islam betekent “overgave” begrijpen we heel goed wat het geloof voor iemand betekent, maar ook is daar een risico. Overgave aan God, je laten leiden door je geloof, en/of door leiders. Moslims bidden en knielen vijf maal per dag voor God.

Welke andere gelovigen doen dat? Niet velen. Toch wordt op die manier je relatie met God, hoe jij persoonlijk God ziet, steeds intenser. Het doordringt je hele wezen.

Mensen hebben soms in de diepten van hun karakters destructieve verlangens en sommigen nemen het geloof daarvoor als voertuig. Ook spelen tradities uit landen en culturen een rol. Tradities en religie kunnen vermengd zijn geraakt.

De problemen met de militante Islam hoeven niet alleen uit religie voort te komen. Wij zijn van mening dat er achter de conflicten tussen “het westen” met stromingen uit de Islam ook nog diepere problemen schuil kunnen gaan. Een deel kan wellicht voortkomen uit de geschiedenis, ver voor Christus. De tijd van Abraham en Ismaël en Izaäk, misschien nog meer zaken. Het voert te ver om dit in het kader van het programma van Leefbaar Europa uit te werken.

Wij geloven dat, hopelijk bij velen, via de weg van inzicht het militante kan veranderen. Wij beseffen dat er in de Koran een passage is die je als je wilt vrij militant kunt uitleggen: als je aangevallen wordt in je geloofsbeoefening heb je het recht je te verdedigen en verdedigen zou je proactief kunnen willen doen (aanvallend dus). Ook staat er in de Koran de plicht tot “het beoorlogen van ongelovigen”. Maar er is ook een tekst die zegt: “Zeg aan hen die geloven, dat zij vergevend zijn jegens hen die niet in verwachting zijn van de dagen van God”.

Hoe is dit bedoeld: vergeven, maar wel doorgaan om de macht te willen overnemen? Of evenwaardig in vrede naast elkaar leven? “God is vergevend en barmhartig” staat er vele malen in de Koran. Geldt deze vergeving alleen voor hen die zich bekeren tot God, tot Allah?

De Bijbel bevat ook oorlogszuchtige teksten maar die staan in het Oude Testament. Het Nieuwe Testament gaat over Jezus, Liefde, Vergeving, Verzoening, en Dienen. En ook over hoe het met de wereld zal gaan

wanneer de mensheid niet tot inzicht en verandering komt.

Ook zonder als partij “gelovig” te zijn vindt L.E. dat de integriteit van een individu nooit in de knel mag komen. En dat dit een sterker principe is dan wat wie dan ook met (de interpretatie van) een religie in de hand mag beweren en praktizeren.

Waar het inzicht dat het militante in de Islam onacceptabel is bij mensen niet, komt zullen we als overheid alle noodzakelijke andere maatregelen treffen om dat militante tegen te houden. We zullen deze mensen de wacht aanzeggen, zijn alert op signalen, zijn waakzaam in de nationale en Europese veiligheidsstrategie.

Vanzelfsprekend zijn wij voor het evenwaardig samenleven van mensen van alle religies. Een waarschuwing nog: er zijn signalen dat bepaalde Islamitische stromen toch stapje voor stapje naar een Islamitisch wereldrijk willen, ook al voeren zij dialoog. L.E. zal de dialoog met hen in alle openheid voeren, maar we zullen daarmee uiteraard niet akkoord gaan. Deze dialoog doen we niet vanuit een verdedigende positie maar proactief: wij zullen laten zien waar wij “beschaafde landen” voor staan.

Des te belangrijker is het om als Westen onze eigen waarden van verdraagzaamheid, rentmeesterschap, zorg voor de armen en zwakkeren, het gemeenschappelijk gebruik van de aarde, werkelijke democratie (en niet alleen maar dat een meerderheid mag beslissen) nu eindelijk eens waar gaan te maken. Van verbaal naar voelbaar. Meer dóen, minder praten (over politiek). Dingen doen die de “gewone mensen” aanspreken.

4.6. Het, of een, perspectief van ouderen in Nederland.

Het aantal personen in Nederland van 55 jaar en ouder (dus: 55-plussers) is circa 4 miljoen. Dus één op de vier: dat is een uitermate belangrijke groep, van wie een aanzienlijk deel het moeilijk tot zelfs zeer moeilijk heeft.

L.E. gaat niet zo maar zeggen dat de Overheid dat anno 2005 gewoon maar even

moet oplossen. Wel beschrijven we de gevoeldesituatie, we noemen meteen een aantal punten van acties en vervolgens zal een en ander samen met ouderen en jongeren opgepakt worden. L.E. laat zoals u weet meteen al in de persoon van haar lijsttrekker zien dat de ouderen erbij horen. En in Leefbaar Europa staan de ouderen niet alleen, maar werken samen met een interculturele groep kandidaten, net zoals onze samenleving ook intercultureel is.

De algemene situatie

Velen in deze groep hebben ernstige zorgen; hebben onvoldoende inkomen; voelen zich achtergesteld, in bepaalde situaties bedreigd, ondervinden te weinig respect, zien de toekomst somber en zorgelijk in. Een van oudsher natuurlijke toestand is (in Nederland eerder: was): de ouders zorgen voor de kinderen, zolang die nog niet volwassen zijn en nog niet op eigen benen kunnen staan.

In een later stadium, als ouders op hogere leeftijd komen en in een of ander opzicht hulpbehoevend beginnen te worden, is het een natuurlijk gegeven dat de kinderen zich het lot van hun ouders aantrekken.

De Staat, wijzelf, heeft echter in vele opzichten (financieel, medische voorzieningen, thuiszorg e.d.) nagenoeg alles naar zich toegehaald en heeft via het ingevoerde stelsel van belastingen en sociale premies allen - dus ook de eigen kinderen - gedwongen daaraan mee te betalen.

Het zag ernaar uit dat dit in zijn algemeenheid wel werkte: hadden oudere mensen iets dringend nodig en konden zij dat niet zelf betalen, dan was daar over het algemeen wel een of andere oplossing voor te vinden. Nu echter de economische toestand in ons land aanmerkelijk verslechterd is en de kosten van de sociale voorzieningen in hun totaliteit een haast onbetaalbare post dreigen te worden - mede gelet op de noodzakelijk geachte bezuinigingen - is juist de groep ouderen het "kind van de rekening".

Men probeert in bepaalde gevallen weer een beroep te doen om zorg en bijstand van de kant van de familie, dus primair de eigen kinderen, die dan zeggen: "Ja maar, daar betalen we toch belastingen en sociale premies voor". Bovendien zijn in veel families de onderlinge banden veel losser geworden dan vroeger doorgaans het geval was. Ook zijn er ouderen die weinig of geen familie meer hebben.

Terwijl het juist de ouderen zijn die in hun vroegere jaren zich hebben ingezet om een grotere welvaart tot stand te brengen en de na hen gekomen generaties daar ook van profiteren, ervaart de groep 55-plussers nu een behandeling van achterstelling, discriminatie en bedreiging.

In feite zijn velen van hen bereid en in staat om voor de samenleving allerlei zinvolle werkzaamheden te doen. Vooral als je hen daarom extra waardeert, heus: dat gaat echt niet altijd maar over geld, zoals veel leiders vermoeden.

In maart 2004 is er een onderzoeksrapport gepubliceerd waarin staat dat ouderen wat betreft gezondheid en productiviteit nog heel veel aankunnen. Tevens moet je als Overheid voorbeeldgedrag laten zien, in plaats van het makkelijk maken te vertrekken.

Mensen die dat willen kunnen variabel in deeltijd en/of deelpensioen werken en met behulp van ICT-webapplicaties is dat administratief goed te regelen. Dat geldt ook mensen in de WAO. Al werk je maar een dag in de week. Het is zo belangrijk om juist op oudere leeftijd je hersens flexibel te houden en onder de mensen te zijn. Wij zien niet zo maar een vaste leeftijdsgrens voor mensen die kunnen en willen meedoen in de samenleving.

Leeftijdscriminatie, tot 65 jaar, en vanaf 65 jaar

Onderscheid moet worden gemaakt tussen personen in de leeftijd van 55 tot 65 jaar (die dus eigenlijk nog in het arbeidsproces thuis behoren) en degenen die het "magi-

sche" getal van 65 jaar hebben bereikt. Werknemers tussen de 55 en 65 gaan vaak gebukt onder de zorg: zal ik mijn werk wel tot pensioendatum kunnen behouden?

In bedrijven, waarin om bepaalde redenen bezuinigd moet worden, zijn het vaak de 55-plussers die het eerst ontslag krijgen, terwijl juist deze groep over veel ervaring beschikt, een doorgaans goede werkmentaliteit heeft en bereid is zich als voorheen in te zetten voor hun taak. In sommige bedrijven wordt dan de voorkeur gegeven aan jongere krachten, die lager gesalarieerd zijn.

Er zullen maatregelen getroffen dienen te worden om deze leeftijdsdiscriminatie te voorkomen en te bestrijden. De antidiscriminatiewet is hierop intussen aangepast.

Het is inmiddels gebleken dat VUT en prepensioen te duur en vaak onbetaalbaar zijn geworden.

Eenzijds zal op het bedrijfsleven een beroep gedaan moeten worden om juist deze oudere werknemers te ontzien, zo nodig met sancties voor de werkgevers.

Groep van 65 jaar en ouder

Alleen al het inventariseren van alle problemen, waarmee deze groep geconfronteerd wordt, zou bijna een boekwerk opleveren. We zien ons dan ook genoodzaakt tot een selectie.

Pensioenen

Van overheidswegen zal er meer en beter toezicht gehouden dienen te worden op de pensioenfondsen, met name wat betreft de zorg dat de pensioenfondsen bij de belegging van de hun toevertrouwde gelden geen al te grote risico's nemen (waardoor de noodzakelijke reserves zijn en worden aangetast) en anderzijds, als het dekkingspercentage om bepaalde redenen gedaald is, dient niet aanstonds gegrepen te worden naar het wapen van de verlaging, c.q. het op adequate wijze verhogen van de pensioenuitkeringen (Campina).

Schulden

Er zijn 55-plussers die uit hun jaren daarvoor schulden hebben overgehouden, waarvan rente en aflossing voor hen een haast ondragelijke last vormen. Juist in een tijd van noodzakelijke bezuinigingen is het in zijn algemeenheid moeilijk voor alle gevallen een adequate oplossing te vinden. Toch zal alles gedaan moeten worden wat mogelijk is om ouderen die onder een zware schuldenlast gebukt gaan, voldoende bestaanszekerheid te verschaffen.

Zorgstelsel

Het zorgstelsel, zoals zich dat in de afgelopen decennia in Nederland ontwikkeld heeft, is de pan uit gerezen, is vastgelopen, zowel wat betreft betaalbaarheid, doelmatigheid en kwaliteit. Dit treft vooral de ouderen, van wie steeds hogere premiebetalingen worden gevraagd, terwijl zij ervaren dat de kwaliteit van de gegeven zorg minder wordt.

Scheve verhoudingen

Een van de allergrootste zorgen is wel dat het vroegere bloeiende huwelijks- en gezinsleven ontwricht en grotendeels verloren is gegaan. De verhoudingen tussen de werkenden en niet-werkenden dreigt daarmee zodanig scheef te groeien dat hieromtrent een ernstiger, nadere, dieper gaande bestudering noodzakelijk is.

Bedreiging

Veel ouderen voelen zich op straat bedreigd; zeer velen durven 's avonds niet naar buiten te gaan: punt van zeer grote zorg. Een andere bedreiging is de discriminatie op medisch gebied (duidelijke gevallen bekend van niet meer willen opereren op bepaalde leeftijd).

Veiligheid, oorlog, vrede

De terreuraanslagen die niet alleen in de V.S., maar ook in Europa plaats vinden, die in Spanje gebeurden, maar ook in Nederland dreigen te komen, is ook een punt van

grote zorg.

Is Europa voldoende voorbereid om een onverhoedse aanval te kunnen weerstaan?

Zelf geboren enkele jaren na de Eerste Wereldoorlog, de volledige ellende kennende van de Tweede Wereldoorlog, kan schrijver dezes de zorgen van de ouderen op dit punt volledig plaatsen.

4.7. Je eigen grenzen verschuiven. Eigen verantwoordelijkheid. Een houding van “Het kan wél”.

Als mens je eigen grenzen verschuiven is moeilijk en uitdagend. Nederlands gaan lezen en schrijven door iemand die vijftig jaar analfabeet is geweest of voor iemand die (op latere leeftijd) uit een ander land en cultuur komt, of het weer aan het werk gaan na een lange ziekteperiode, kan moeilijker zijn en meer doorzettingsvermogen vereisen dan wat het voor een politiek leider betekent om voor je eigen standpunten op te komen in de Raad van Europese ministers. We hebben respect voor iedereen die de eigen grenzen aan het verschuiven is. Het is niet van belang of dat er voor anderen al dan niet spectaculair uitziet.

Eigen verantwoordelijkheid nemen en je willen ontwikkelen zijn noodzakelijk

Maar moet je (soms schoksgewijs) leren. Mensen “onderaan” zijn dat soms minder gewend dan mensen “bovenaan”. Daarmee rekening houden. Maar besef ook de grens: geen mens kan alles, je kunt niet als overheid blijven herhalen dat mensen zelf verantwoordelijk zijn. Ook als overheid heb je een verantwoordelijkheid. Laat aan de mensen zien hoe je dat tot leven brengt, laat de mensen dat kunnen voelen. Dat stimuleert de gewone mensen.

We citeren Loesje: “Het kan wél”. Als je als mens iets echt wilt kun je ver komen. Maar het is ook niet zo dat als ik maar genoeg wil ik de 100 meter in 11 seconden kan lopen.

4.8. Financiële problemen in de maatschappij niet afwentelen op de “onderkant”.

Veranderingen in de maatschappij moeten niet alleen (lastige) gevolgen hebben voor

de mensen “onderaan” (kwetsbaarheid, financiële onzekerheid). “Bovenaan” mag je er ook wat van merken. Politici hebben hier een voorbeeldfunctie bij uitstek: vraag niet aan de burger wat je zelf niet kunt of wilt opbrengen, óf geef de burgers het juiste voorbeeld als je offers van hen vraagt. Als je alleen doet alsof wordt daar heel snel doorheen gekeken.

4.9. Fatsoen, oproep aan de opa’s en oma’s in Nederland en Europa.

We vragen de opa’s en oma’s van Nederland en Europa (en aan hun die dat graag zouden willen zijn) hun verantwoordelijkheid te nemen en met hun levenservaring in hun families de jongere generaties weer te vertellen en te leren wat bijvoorbeeld een woord als “beleefdheid” inhoudt, hoe belangrijk het is om niet in een dictatuur te leven, hoe fijn het is dat er geen oorlog is, bij ons in Europa dan. (“Als je oud bent weet je wat het betekent om jong te zijn, als je jong bent weet je nog niet wat het betekent om oud te zijn”).

4.10. Onderwijs.

Een mogelijke formulering van het doel van onderwijs is de volgende:

kinderen en volwassenen,

- in een opleidingsstelsel waar gelijke kansen, variëteit en kwaliteit gewaarborgd zijn,
- op coachende wijze - de zelfstandigheid bevorderend maar ook zorgzaam -

- opleiden en stimuleren zich te ontplooiën tot mondige en waardige burgers,

- in een samenleving waarin wijer naar streven dat evenzeer de materiële kant (geld, snelheid, economie voortbrenging, de beurs) telt, als de menselijke kant (zorg, onderwijs, evenwaardigheid, ont-haasten en zelfrespect),

- dit alles aansluitend op hun persoonlijke kwaliteiten, talenten en behoeften én op behoeften die de maatschappij heeft.

(Zou het om zo’n definitie/omschrijving tot leven te brengen nou echt nodig zijn om de Grondwet (de Nederlandse dit keer) aan te passen op het punt vrijheid van onderwijs, artikel 23?).

Bij onderwijs is aandacht nodig, niet verwekkende aandacht, maar aandacht van het soort dat je helpt om jezelf te ontwikkelen. Op dit moment zien we ontwikkelingen waarin scholen steeds meer aandacht aan computerondersteund onderwijs willen geven. De leraar wordt alleen de coach die de leerling ondersteunt in het kiezen en bewandelen van het eigen leertraject. De leerling wordt gezien als een soort machine die kennis produceert en daarvoor moet je “de optimale randvoorwaarden creëren”, zoals dat in het jargon heet. De volgende generatie van problemen met de jeugd kun je al weer zien aankomen als de huidige plannen worden doorgezet.

Om vier redenen is het belangrijk om zorgvuldig en terughoudend om te gaan met de computer in het onderwijs:

- Fysieke redenen: de belasting van armen en hoofd, niet meer buiten rennen maar “in je hoofd zitten” in zelfgecreëerde denkwerelden. De concentratie op denkprocessen is in zekere mate verslavend. In de VS is er onderzoek naar de fysieke gevolgen voor de hersenen van kinderen wanneer je je in een te grote mate in je hoofd concentreert. Of dit een soort angst is als de angst dat de melk in de uiers van koeien zuur zou worden toen in 1836 de eerste treinen “langs raasden” kunnen wij op dit moment niet beoordelen.

- De overmatige nadruk op mentale processen. Op denksnelheid wordt erg gewerkt, klik klik. Kennis afgrazen, maar niet integreren in je hart, in je zijn, in je persoonlijke ervaring. Snel snel, geen tijd om samen te werken met kinderen die niet zo snel kunnen “klikken”, dat niet kunnen of niet zo ingesteld zijn. Oppervlakkigheid ligt voor de deur. Samenwerken? Ja, als jij ook snel bent. Hoe gaat dat met de sociale vaardigheden: we creëren kleine volwassen die denken dat ze alles weten. Dat gevoel wordt versterkt omdat zij alles zelf kunnen. Omdat zij alles zelf kunnen vinden in de computer, maar dat is iets heel anders. Leefbaar Europa hecht vooral ook aan “het oog

van de meester”, ontmoeting, rust, samen de straat op.

- Het idee dat kennis op internet te vergaren is, stuit op een ander bezwaar. Het bijzondere van internet is dat objectieve en subjectieve informatie niet meer te onderscheiden is. Wie heeft de informatie daar geplaatst? Waarom? Is de persoon of instantie gekwalificeerd om die informatie te plaatsen? Kun je bijvoorbeeld op de website van de PvdA informatie over de PvdA vinden, of “propaganda”. Dat geldt ook met de websites van de Nederlandse overheid, van wetenschappelijke instellingen e.d. Internet maakt een mengelmoes van objectief en subjectief, van informatie, desinformatie en propaganda en dat middel heeft dus zijn beperkingen die erkend moeten worden.

- Tenslotte kan internet van scholieren introverte en beschermde mensen maken. Het is karaktervormend door een leraar te worden aangepakt en gestimuleerd, iets dat een computer niet doet.

Deze punten overziende stellen we voor een combinatie van nieuwe ontwikkelingen in het computerondersteund onderwijs op de gewone scholen met kwaliteiten van Montessori- en Vrije School onderwijs. Beide partijen kunnen vinden dat deze werelden te ver uit elkaar liggen, maar wij denken dat dat toch een goede combinatie zal zijn. Laat men nu al gaan samenwerken.

Men ziet dat de EU Lissabon-strategie onderwijs langzaam ook onder een Europese parasol brengt waarin het computerdenken al flink geworteld is. Het is zinvol “de mens als maat” ook op scholen weer terug te brengen en dat in het Europese circuit te verdedigen.

Ook karakterontwikkeling al vanaf de school zou belangrijk kunnen gaan worden. We nemen ter inspiratie een verwijzing op naar Amerikaanse initiatieven op dit gebied (www.charactereducation.com). Deze website is helaas onlangs veranderd. Tot voor kort was hij algemeen van aard, er ston-

den onder andere 11 regels op voor karakterontwikkeling. Deze regels heeft L.E. voor geïnteresseerden beschikbaar. Nu is de website gericht op een bepaalde deskundige. We zullen niet zo maar zeggen dat dit gewoon past op de Nederlandse situatie, maar toch is een en ander het onderzoeken zeker waard.

4.11. Belastingen zelf een bestemming geven.

Een deel van de belastingen die opgebracht worden gaan terug naar de plaatselijke bevolking om zelf bestemmingen te kiezen voor veiligheid en zekerheid, die vallen binnen een landelijke/europese coördinatie. Hiermee in Nederland beginnen en het idee aan de EU aanbieden.

4.12. De "Overheid"...

Zie "de overheid" niet als een instituut, maar als bewaker en hoeder van ieders algemeen belang. Organiseer de overheid op die kernwaarde en geef die niet prijs aan het marktmechanisme.

Wat is "overheid" eigenlijk? Hier komt een dualiteit naar voren die eigenlijk zijn weerga niet kent. De overheid bestaat bij gratie van de bevolking en wordt bememd door de bevolking. Ook ambtenaren zijn mensen die tot de bevolking behoren. Alleen: mensen die op posities van invloed, van macht, komen, gaan vaak anders denken en praten en doen.

De overheid kan niet bestaan zonder de samenleving, zij hoort dienend aan deze samenleving op te treden als bewaker en hoeder tegen onrecht, zij dient voorwaarde scheppend op te treden voor een rechtvaardige samenleving.

Zij dient de natuurlijke opbouw van de samenleving te herkennen en te erkennen: het gezin als hoeksteen van de samenleving waarin de jonge kinderen hun eerste beschermde omgeving beleven om later groot geworden die nieuwe samenleving te vormen. Het gezin, de familie en de directe kring van familie-relaties en de beperkte omgeving vormen de basis voor de ontwikkeling van de nieuwe generatie.

5. Defensie, buitenlands beleid, bestrijding van terrorisme en van "errorisme"

5.1. Defensiebeleid.

Voordat je kunt praten over een Europese defensie, waar we op zich niet tegen zijn, eerst afspreken dat we TEGEN de preventieve oorlog zijn. De preventieve oorlog, zoals de huidige President van de Verenigde Staten en zijn bondgenoten dat deden tegen Irak, zelfs zonder toestemming van de Verenigde Naties. Het schijnt dat de NAVO en de EU dat zelfde principe geruisloos ook proberen in te voeren. Eerst als westen voorbeeldgedrag laten zien, en respect, ondanks dat je TEGEN het beleid van een land bent. Laat zelf zien dat WIJ de maatschappij en de menselijkheid verbeteren.

Een punt van zeer ernstige waarschuwing (daarom besteden we er juist weinig woorden aan): het fenomeen Defensie is in de afgelopen tijd in Nederland, in Europa en in de hele wereld te zeer beïnvloed geraakt door politieke en economische belangen en ego's. En door ouderwets politiek en ouderwets economisch ingestelde mensen. Vooral in westerse landen.

Leefbaar Europa wil een "duale defensiestrategie".

Zeker niet alles aan de Amerikanen overlaten, en we gaan ook pro-actief als westen voorbeeldgedrag tonen: naast defensie ook inspiratie. Naast vrede te eisen van de tegenpartij, tevens voorbeeldgedrag doen. Maar vanuit eigen kracht en niet op een manier waarop je toegeeft aan geweld.

Een Europees punt is dat er door gezamenlijke inkoop van materieel geld te besparen is.

Voor "onze jongens", onze militairen die namens ons, de burgers, voor vredesbevordering naar oorlogsgebieden gaan hebben we veel respect.

5.2. Vredesvoorstel voor Israël en de Palestijnen.

Leefbaar Europa is sinds 2002 bezig met een voorstel voor vrede tussen Israël en de Palestijnen. Het gaat erom om Israël en "de Palestijnen", naast alle andere politieke ini-

tiatieven die er zijn, voortdurend concreet openlijk “opdracht te geven” Vergeving en Verzoening te gaan beoefenen, mits zij de steun van het buitenland willen behouden. We kunnen een “steunafbouw” plan maken en dat zeer duidelijk koppelen aan zichtbare vergeving en verzoening. De steun kan ook juist voor een aantal jaren meer worden, naarmate Vrede en Verzoening succesvol zijn.

Het is zeer vreemd en verwerpelijk hoe men met geweld omgaat, laten we dat toch gewoon zeggen als mensen in de politiek: op een geven moment komt er tóch vrede: waarom dan niet “vandaag”. Je kunt niet op de ander wachten. Bepaalde mensen willen bepaalde zaken laten uitwoeden, en dat noemt men dan: “de politieke wil ontbrak”. Het gaat om de menselijke wil die ontbreekt, tot nu toe althans.

Als beide landen hierop in gaan zal dit betekenen dat er een soort “angel” uit de internationale samenleving verdwijnt. Veel mensen, uit uiteenlopende culturen, en vooral de mensen zelf, zouden hier zeer bij gebaat zijn. Er moet een uitweg gezocht worden voor de agressie die er momenteel nog “in de lucht zweeft”, “in de mensen zit”. Je kunt wel vergeving willen maar voor mensen die zoveel jaren in de haat zitten moet je iets extra’s doen.

Zonder enig bewijs voor de nu volgende stelling willen we toch een opmerking maken: toen Zuid-Afrika de apartheid afschafte, ontstond er een volkerenmoord in Ruanda, toen Duitsland herenigde en Oost-Europa vreedzaam vrij werd, brak Joegoslavië met een vreselijke oorlog in stukken. Nogmaals: er is geen enkel oorzakelijk bewijs, maar we vragen om extra alertheid en extra zorgvuldigheid wanneer er ergens op de wereld versneld naar eenheid wordt gewerkt.

5.3. Strijd tegen terrorisme en ook tegen errorisme.

Tegen de ellende in de wereld waar de welvarende landen zich niet voldoende vasthoudend en creatief verzetten. Dat noemen

wij het “errorisme”, de nalatigheid. Weet u dat 35.000 kinderen per dag sterven aan armoede en ziekte gerelateerde oorzaken. Als wereldsamenleving laten we dat op zijn beloop. Leefbaar Europa bindt de kat de bel aan.

5.4. Mogelijkheid van uitstappen uit het terrorisme.

Wij gaan door met het terrorisme hard te bestrijden, maar maken ruimte voor berouw - we moeten (aspirant) terroristen die “uit het circuit” willen gaan helpen en inspireren. Actief werken aan een betere verdeling van de welvaart, wellicht met toonaangevende “uittreders” uit het radicale moslimkamp. Verbeteren van de welvaart in de wereld niet alleen in woorden. Niet alleen onder het motto “liberalisering”. Liberalisering en liberalisme worden vooral nagestreefd door mensen die zoveel mogelijk vrijheid willen hebben om hún eigen doelen na te streven.

5.5. Coördinatie van Europese terrorisme- en criminaliteitsbestrijding.

De Europese terrorismecoördinator kan veel slagvaardiger werken dan hoe de EU dat nu aanpakt (eerlijkheidshalve: wat hij gaat doen weten wij alleen vanuit de pers). L.E. heeft expertise op dit terrein.

Ten behoeve van een Europees terrorismebestrijding met daadkracht moeten alle nationale strategieën en werkwijzen op elkaar gaan aansluiten. Daarbij merk je dat het ene land meer aan autonomie en privacy hecht, het andere wat minder, en zo zijn er vast meer verschillen. In het ene land zijn bepaalde opsporings- en bewijstechnieken wel toegestaan, in het andere land niet. Dat is allemaal maatwerk, aansluitend bij cultuur, tradities en politiek in een land.

Waarom denkt Leefbaar Europa dan toch dat het werk van de “veiligheidsstaar” versneld kan worden.

Door middel van praktijkervaring is vastgesteld dat een bepaalde manier van het inventariseren van werkprocessen, in samenhang met andere landen, waarbij je naar de ketens van processen kijkt en doet alsof

nationale grenzen even niet belangrijk zijn, tot snel resultaat leidt. Dit vraagt een hoge mate van deskundigheid maar wij weten uit ervaring dat dit kan! Bij een dergelijke aanpak kijk je even niet alleen naar het beleid maar concentreer je je al snel op de uitvoering, zoals je die idealiter zou willen hebben, want daarvan bestaan onuitgesproken toch wel ideeën. Als die duidelijkheid over de samen-werkprocessen er is word je weer realistisch en dan geef je aan wat in bepaalde landen wel of niet kan. Op deze wijze kun je de Conventie van Europol (www.europol.eu.int) “vertalen” naar werkprocessen en kun je ook met communicatie- en samenwerkpatronen die voor terrorismebestrijding nodig zijn omgaan. Europol heeft een terrorismebestrijdingsunit (zie de website). Andere internationale politieorganen ook.

Waar Europol gaat om het uitwisselen van informatie (de discipline van landen om daarvan werkelijk gebruik te maken moet omhoog) is er ook de fysieke opsporing en aanhouding. Dat valt niet onder Europol maar op dit moment zijn er ook in Europees verband ontwikkelingen op dat gebied. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU, de tweede helft van 2004, zullen er stappen gezet en noten gekraakt worden ten aanzien van het “europese arrestatiebevel”. Ook de werkprocessen van deze werkzaamheden kunnen in kaart gebracht worden met dezelfde procesaanpak en we kunnen zorgen dat de informatieve en de fysieke opsporing een eenheid vormen.

Er zijn al samenwerkingsrelaties van de nationale politieorganisaties met Europol en samen met deze mensen plus Interpol mensen plus anderen die nodig zijn, kun je in een beperkt aantal weken deze inventarisatie voor elkaar hebben: nog niet in alle juridische details, maar de gewenste werkwijze staat, en de juridische vragen zijn geïnventariseerd.

Wat ook heel lastig is, is om uit de (enorme) hoeveelheid informatie de werkelijke sig-

nalen van (aanstaande) criminele en terroristische acties af te leiden: waar zitten de potentiële dadergroepen, hun netwerken en hun infrastructuren.

De opsporings- en analyse mensen die in dit werk gespecialiseerd zijn, zijn voortduren bezig om hun expertise te vergroten. Daar waar de werkwijzen zoals hiervoor besproken optimaal op elkaar afgestemd zijn, kunnen ook de analisten tot de beste prestaties komen.

De EU-Veiligheidtsaar zorgt voor afstemming. De nationale regeringen werken mee, ook de Verenigde Staten en alle andere benodigde partijen.

6. Immigratie, integratie, ontwikkelingshulp

6.1. Onderliggend uitgangspunt.

Bij immigranten en vluchtelingen willen wij een onderliggend uitgangspunt afspreken. En dat is: je eerste taak in het leven ligt in je eigen land, om te helpen je eigen land te ontwikkelen, ook als dat heel moeilijk is. Met dit uitgangspunt kun je het gesprek aan met migranten en vluchtelingen.

Ook met mensen uit de Nederlandse Koninkrijksrelaties in het Caraïbisch gebied kun je hierover spreken. Met extra hulp aan de eilanden kan het voor hen aantrekkelijker blijven om niet naar Nederland te komen.

Voor vluchtelingen, mensen die met hun gezinnen in extreem ellendige situaties zitten (oorlog, natuurramp, politiek, economie, milieu, of iets anders) maar voor wie terugkeer naar hun eigen land, niet gevaarlijker is dan bepaalde criteria (in Nederland vastgesteld, we stellen voor de VN vluchtelingenorganisatie UNHCR hier duidelijk bij in te schakelen), wordt deze nieuwe toets: “je eerste plicht ligt in je eigen land”, de eerste stap in de aanvraagprocedure.

Op grond van deze aanpak kan op een waarden-volle en verdedigbare wijze verblijf in Europa geweigerd worden.

Ook met mensen die voor huwelijksmigratie komen, en met mensen die hun (aanstaande) partner willen laten overko-

men, gaan we op respectvolle wijze dit gesprek aan. Ook al is in deze situatie weigering op grond van wetten misschien niet mogelijk. We moeten ook realistisch kijken naar de werkelijke aantallen waarover het bij importhuwelijken gaat: in 2002 ging het om 20.000 personen, een kwart van alle immigranten. Intussen, zie een artikel in Trouw op 30 april 2004, wordt duidelijker dat een migratiehuwelijk voor de betrokkenen zeker niet altijd een succesvolle manier van bij elkaar komen is.

6.2. Ontvangstpakket voor migranten.

Mensen die voldoen aan de regels en binnenkomen in Nederland krijgen een minimumpakket aan voorzieningen (dit punt wordt nog uitgewerkt - voor EU-onderdanen is er een andere regeling). We helpen hen mee om zo snel mogelijk een volwaardig deelnemer in de maatschappij te zijn. Er wordt een grote zelfwerkzaamheid van hen verwacht. De toon van de samenwerking met hen gaat opbouwend zijn. Zodat mensen voldoening zullen voelen van hun successen.

Belangrijk is dat Nederland als het mensen accepteert ook alles doet om werk voor hen te creëren. Dat zal niet altijd het werk zijn wat de mensen zelf voor ogen hadden.

Het is zo belangrijk voor het individu en voor de samenleving dat mensen niet komen te zitten in een gevoel van "ik krijg nooit meer werk". Ledigheid is des duivels oorkussen, zegt een Nederlands spreekwoord. En voor een mens is verveling heel frustrerend. Bepaald niet iedereen kan zich daar op eigen kracht uitwerken.

6.3. Ontwikkelingshulp, maar anders.

Daarboven is er de ontwikkelingshulp die we toepassen om de thuislanden te helpen ontwikkelen. Niet meer gericht om hen westerse producten te laten kopen, maar om de basale leefomstandigheden te verbeteren. We kunnen denken aan het meehelpen om grond vruchtbaar te maken, aan microkredieten, aan het concept van wijlen Pieter Kooistra voor een VN basisinkomen voor wereldburgers, aan huizenbouwprojecten,

aan schootjes, opvang van straatkinderen, opvang van ex-gedetineerden door middel van een systeem van reclassering.

Aanpakken die door Nederlandse en Europese ontwikkelingshulporganisaties worden toegepast, worden kritisch tegen het licht gehouden: zijn ze wel voldoende basaal en afgestemd op de echte noden van de mensen. Hoe gaat men om met apparaatskosten en salariering.

6.4. We gaan wat dieper in op Afrika.

Afrika is meer, dan alleen arm: er zijn veel bodemschatten. Er is veel geld, maar dat geld is nogal eens in handen van de verkeerden. Openbaar bestuur ontbreekt in een aantal gebieden. Voor het gewone volk is er geen aandacht. Als een leider ziek is laat hij zich in een rijk land verzorgen. Voor de gewone mensen is er gebrek aan gezondheidszorg. Deze landen komen heel moeilijk verder.

De mensen kunnen een hoop maar het is voor hen moeilijk om structuur aan te brengen. Daar kunnen wij bij helpen. Wij kunnen meehelpen om praktische structuren in te richten om taken uit te voeren, structuren die het werk werkelijk ondersteunen. Als mensen dingen voor elkaar krijgen dan helpt dat om eigen waarde te herstellen. Leefbaar Europa beschikt over een aanpak om werk te structureren en die aanpak is goed aan te leren.

Enige jaren geleden hoorden we dat er een soort Coalition for Africa waar voormalig President Clinton bij betrokken zou zijn. We gaan contact zoeken met deze Coalition. L.E. heeft zelf contacten in Marokko, Kameroen, Oeganda en Nigeria.

NB.: Wie herinnert zich nog dat er honderden jaren lang de sterkste mensen uit Afrika zijn geroofd, onder andere door Nederland. Wie weet wat dat voor de genetische opbouw van het menselijke ras op dat continent tot op vandaag betekent. Het is mogelijk dat daar al wetenschappelijke rapporten over zijn: de meningen van de wetenschappers zullen waarschijnlijk verdeeld zijn. Wie weet waren de fysiek sterken ook

dragers van de eigen cultuur en mensen met een instelling die vooruit wilden. Voor hen in de plaats hebben wij wanhoop en pijn en angst naar Afrika geëxporteerd.

Het zijn gelukkig voor een deel vergevingsgezinde mensen in Afrika, zij hebben al veel ellende meegemaakt en schijnen het westen te vergeven, ook kan dat tot een stuk fatalisme in de volksaard geleid hebben.

6.5. Terug naar de thuislanden.

Als de omstandigheden in thuislanden verbeteren zal een deel van de mensen graag teruggaan. Hoe sneller de thuislanden ontwikkelen hoe minder snel men naar Europa zal willen komen. Vluchten zal ook steeds meer naar gebieden in de eigen regio plaatsvinden, omdat de landen daar zich ook ontwikkelen met een betere levensstandaard.

6.6. Arbeidsmigranten.

Daar waar Nederland behoefte heeft aan arbeidsmigranten, of denkt dat dat zo is, spreek je bij voorkeur af dat de mensen tijdelijk hier komen. Zij volgen Nederlandse les, want wie weet blijven ze langer dan je

eerst dacht en zij verrijken zich voor wat betreft kennis.

De arbeidsmigrant brengt en vergaart kennis en ervaring en kan de opgedane kennis bij terugkeer weer in eigen land gebruiken.

6.7. Terughoudend met arbeidsmigranten.

Leefbaar Europa wil terughoudend zijn in het uitnodigen van arbeidsmigranten, wanneer het er alleen maar om gaat om onze Nederlandse belangen. Beter is scholing en omscholing van in Nederland wonende mensen. Dit zal dan ook onze prioriteit zijn. Dat zal een realistischer salariëring vragen: arbeidskracht schaars? Dan verhoog je de lonen wat, verlaag je zo nodig andere (hogere), en richt je de economie beter in. Dat is het toch het marktmechanisme? We moeten voor onze Nederlandse werkkrachten zorgen. Natuurlijk kan het noodzakelijk zijn om mensen met bepaalde schaarse kennis en vaardigheden hier naar toe te halen. Maar ook hier geldt het principe: jouw eigen land eerst, dat geldt voor beide partijen. Zijn zij niet harder nodig in eigen land?